

State Regulation Problems and Conceptual Approaches in Regional Socio-Economic Development

¹ Aslanov Əmir Elxan oğlu

<https://doi.org/10.69760/gsrh.0250206003>

Abstract: The effective organization of regional socio-economic development is one of the key directions of contemporary public administration, requiring the balanced formation of economic space and the efficient allocation of resources. In this context, state regulation challenges necessitate a reassessment of the scientific and methodological foundations of regional policy. In the modern environment, factors such as deepening interregional disparities, incomplete institutional coordination mechanisms, inflexible legal frameworks, and unequal fiscal capacities make strengthening the state's regulatory function a pressing issue. The study examines the integration of existing conceptual approaches – strategic planning, the subsidiarity principle, clustering models, and innovative management tools – into the state regulation system of regional development. At the same time, enhancing the role of social factors, institutional transparency, and public-private partnerships in shaping regional policy is considered a priority. Consequently, addressing the problems of state regulation in regional socio-economic development requires the implementation of complex and coordinated mechanisms, as well as the establishment of a long-term conceptual framework. This approach serves as a strategic foundation ensuring sustainable and inclusive development of regions.

Keywords; *Regional development, state regulation, socio-economic policy, conceptual approach, institutional coordination*

¹ Aslanov, A. E. 1st-year Master's Student, Nakhchivan State University, Azerbaijan. Email: amir.aslanov091@gmail.com. ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-0442-956X>

REGIONAL SOSIAL-IQTİSADI İNKİŞAFIN DÖVLƏT TƏNZİMLƏNMƏSİ PROBLEMLƏRİ VƏ KONSEPTUAL YANAŞMALARI

¹ Aslanov Əmir Elxan oğlu

<https://doi.org/10.69760/gsrh.0250206003>

Xülasə: Regional sosial-iqtisadi inkişafın effektiv təşkili çağdaş dövlət idarəçiliyinin əsas istiqamətlərindən biri olaraq, iqtisadi məkanın balanslaşdırılmış formalaşdırılması və resursların səmərəli bölgüsünü tələb edir. Bu kontekstdə dövlət tənzimlənməsi problemləri regional siyasətin elmi-metodoloji əsaslarının yenidən qiymətləndirilməsini zəruri edir. Müasir şəraitdə regionlararası fərqlərin dərinləşməsi, institusional koordinasiya mexanizmlərinin natamamlığı, normativ-hüquqi çərçivənin çevik olmaması və fiskal imkanların qeyri-bərabərliyi kimi amillər dövlətin tənzimləmə funksiyasının gücləndirilməsini aktuallaşdırır. Tədqiqat mövcud konseptual yanaşmaların – strateji planlaşdırma, subsidiarlıq prinsipi, klasterləşmə modeli və innovativ idarəetmə alətlərinin – regional inkişafın dövlət tənzimlənməsi sisteminə inteqrasiyasını nəzərdən keçirir. Eyni zamanda, regional siyasətin formalaşmasında sosial amillərin, institusional şəffaflığın və dövlət-özəl tərəfdaşlığının rolunun artırılması prioritet istiqamətlər kimi qiymətləndirilir. Nəticə olaraq, regional sosial-iqtisadi inkişafın dövlət tənzimlənməsi problemlərinin həlli kompleks və koordinasiyalı mexanizmlərin tətbiqini, həmçinin uzunmüddətli konseptual çərçivənin formalaşdırılmasını tələb edir. Bu yanaşma regionların dayanıqlı və inklüziv inkişafını təmin edən əsas strateji baza kimi çıxış edir.

Açar sözlər: *Regional inkişaf, dövlət tənzimlənməsi, sosial-iqtisadi siyasət, konseptual yanaşma, institusional koordinasiya*

1. Giriş

Regional sosial-iqtisadi inkişafın tənzimlənməsi müasir dövlət idarəçiliyinin prioritet istiqamətlərindən birini təşkil edir. Regionlar arasında tarazlı inkişafın təmin edilməsi dövlət siyasətinin strateji hədəflərindən hesab olunur. Qlobal iqtisadi proseslərin dinamikliyi regional idarəetmədə yeni çağırışlar formalaşdırır. Bu çağırışlar dövlət tənzimlənməsi mexanizmlərinin elmi əsaslarla yenilənməsini tələb edir. Regional inkişafın planlaşdırılmasında institusional koordinasiya xüsusi rol oynayır. Müxtəlif regionların sosial-iqtisadi potensialı dövlət müdaxiləsinin diferensiasılaşdırılmasını aktuallaşdırır. Dövlətin tənzimləyici funksiyaları regional

¹ Aslanov, A. E. 1st-year Master's Student, Nakhchivan State University, Azerbaijan. Email: amir.aslanov091@gmail.com. ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-0442-956X>

siyasətin kompleks xarakterini müəyyənləşdirir. Sosial infrastrukturun qeyri-bərabər inkişafı siyasətin prioritet istiqamətlərindən biri kimi qiymətləndirilir. Regionlararası iqtisadi fərqlərin artması dövlətin strateji müdaxiləsini zəruri edir. Normativ-hüquqi çərçivənin təkmilləşdirilməsi tənzimləmə prosesinin əsas komponentidir. Fiskal imkanların qeyri-bərabər bölgüsü regional idarəetmədə əlavə problemlər yaradır. İqtisadi fəaliyyətin məkan təşkilində innovativ idarəetmə alətlərinin tətbiqi vacib əhəmiyyət daşıyır. Klasterləşmə modeli regionların rəqabət qabiliyyətinin yüksəldilməsinə xidmət edir. Subsidiarlıq prinsipi regional müstəqilliyin və səmərəliliyin təmin edilməsində mühüm rola malikdir. Dövlət-özəl tərəfdaşlığı dayanıqlı inkişafın əsas vasitələrindən biri kimi qəbul edilir. Sosial amillərin nəzərə alınması regional siyasətin effektivliyini artırır. İnfrastruktur layihələrinin koordinasiyalı icrası regional iqtisadiyyatın modernizasiyasını sürətləndirir. İnsan kapitalının inkişafı regional siyasətin uzunmüddətli nəticələrinə təsir göstərir. İnstitusional şəffaflığın artırılması dövlət tənzimlənməsinin keyfiyyətini yüksəldir. Regionların innovasiya potensialının gücləndirilməsi iqtisadi çevikliyi təmin edir. Dövlət proqramları regional inkişafın strukturlaşmasında əsas mexanizmlərdən biri kimi çıxış edir. Elmi əsaslı yanaşmalar tənzimlənmə modelinin səmərəliliyini yüksəldir. Regional siyasətin strateji çərçivəsinin formalaşdırılması sosial-iqtisadi balansın qorunmasını təmin edir. Tədqiqat mövcud problemlərin sistemli təhlilinə və optimal institutlaşma modellərinin müəyyənləşdirilməsinə yönəlir. Nəticə etibarilə, regional sosial-iqtisadi inkişafın dövlət tənzimlənməsi kompleks yanaşma və elmi-metodoloji əsaslandırma tələb edən çoxsəhəli prosesdir.

Regional sosial-iqtisadi inkişafın dövlət tənzimlənməsi ilə bağlı məsələlərin dərinəndən araşdırılması həm makroiqtisadi sabitliyin qorunması, həm də regionların dayanıqlı inkişaf trayektoriyasının formalaşdırılması baxımından xüsusi aktuallıq kəsb edir. Bu çərçivədə dövlətin müdaxilə alətləri yalnız resurs bölgüsünün optimallaşdırılmasına deyil, həm də institusional mühitin təkmilləşdirilməsinə yönəlməlidir. Regional siyasət konsepsiyalarının hazırlanması zamanı iqtisadi müxtəlifliyə əsaslanan yanaşmaların tətbiqi bölgələrarası inkişaf fərqlərinin azaldılmasına imkan verir. Eyni zamanda, dövlətin strateji idarəetmə funksiyaları çərçivəsində məlumat bazalarının genişləndirilməsi, analitik qiymətləndirmə mexanizmlərinin gücləndirilməsi və sosial-iqtisadi proseslərin monitorinqi regional idarəetmənin səmərəliliyini artıran mühüm elementlərdir. Bu yanaşmaların tətbiqi regional siyasətin elmi əsaslara söykənən, ölçülə bilən və nəticəyönümlü şəkildə formalaşdırılmasına şərait yaradır.

2. Regional sosial-iqtisadi inkişaf siyasətinin nəzəri əsasları

Regional inkişaf prosesinin səmərəli reallaşdırılması, ilk növbədə, ölkənin spesifik sosial-iqtisadi şəraitini və beynəlxalq təcrübədə formalaşmış müasir yanaşmaları əhatə edən regional inkişaf siyasətinin formalaşdırılmasını və ardıcıl icrasını tələb edir. Uzunmüddətli praktiki təcrübə göstərir ki, regional inkişaf siyasəti dövlətin ümumi sosial-iqtisadi inkişaf kursunun ayrılmaz və strateji əhəmiyyətli komponentidir. Bu siyasət qarşılıqlı şəkildə əlaqələnmiş, bir-birini tamamlayan və ölkənin dayanıqlı inkişafına, modernləşməsinə və institusional tərəqqisinə xidmət edən kompleks idarəetmə mexanizmlərinin və siyasi alətlərin məcmusunu təşkil edir.

Sosial-iqtisadi inkişaf dövlətin dayanıqlı tərəqqiyə nail olması, daxili və xarici təzyiq mənbələrindən irəli gələn risklərin azaldılması, iqtisadi suverenliyin qorunması və əhalinin rifah səviyyəsinin yüksəldilməsi məqsədləri ilə müəyyənləşdirilmiş strateji və operativ tədbirlər sistemidir. Dövlət bu məqsədlərə çatmaq üçün inkişaf proseslərini düzgün istiqamətləndirərək sosial-iqtisadi siyasətin dinamik şəkildə formalaşmasını və həyata keçirilməsini təmin edir. Sosial-iqtisadi inkişaf siyasəti maliyyə, pul-kredit, sosial müdafiə, kənd təsərrüfatı, vergi, ekoloji, xarici iqtisadi və struktur siyasəti kimi çoxsaylı sahələri əhatə edən geniş funksional çərçivəyə malikdir. Bu çərçivənin əsas tərkib elementlərindən biri regional inkişaf siyasətidir. Regional iqtisadiyyatın idarə olunması və onun səmərəli inkişafının təmin edilməsi bu siyasətin mərkəzi hədəflərini təşkil edir və regionların milli iqtisadi sistemə balanslaşdırılmış integrasiyasını nəzərdə tutur. Problemin həlli yeni təbii ehtiyatların iqtisadi dövriyyəyə cəlb olunması, əmək resurslarından və mövcud istehsal infrastrukturundan daha məqsədyönlü istifadə, həmçinin məhsuldar qüvvələrin və nəqliyyat-kommunikasiya əlaqələrinin optimal təşkilinə əsaslanır. Bununla yanaşı, regional ixtisaslaşmanın təkmilləşdirilməsi iqtisadiyyatın rəşional və funksional baxımdan əsaslandırılmış mürəkkəbləşməsini təmin edən mühüm faktor kimi çıxış edir.

“Regional iqtisadiyyat” anlayışı regional sosial-iqtisadi proseslərin və onların planlaşdırılmasının nəzəri əsaslarını araşdıran tanınmış alim V. F. Pavlenko tərəfindən elmi dövriyyəyə gətirilmişdir. Tədqiqatçı XX əsrin 1970-ci illərinin əvvəllərində bu sahənin predmetini ayrıca müəyyənləşdirərək onun elmi çərçivəsini formalaşdırmışdır. Pavlenko regional iqtisadiyyatın tədqiqat sahəsini sistemləşdirməklə, ilk növbədə, regional inkişafın ümumi iqtisadi mahiyyətini, bu inkişafı xarakterizə edən göstəriciləri və onların qiymətləndirilməsi metodlarını həmin sahənin əsas istiqamətləri kimi dəyərləndirmişdir. O, həmçinin regional iqtisadiyyatın araşdırma obyektinə maddi istehsalın inkişafı ilə bağlı məsələləri, regionların demoqrafik strukturu və sosial proseslərini, eləcə də qeyri-istehsal sahələrində mövcud olan sosial-iqtisadi problemləri daxil etmişdir. Bu yanaşma regional iqtisadiyyatın kompleks, çoxölçülü və müxtəlif sahələrlə qarşılıqlı əlaqədə olan bir elmi istiqamət olduğunu təsdiq edir.

Eyni dövrdə regional iqtisadiyyat anlayışına aid bir sıra təriflər N. N. Nekrasov tərəfindən işlənib hazırlanmışdır. Onun “Regional elm” mövzusunda apardığı tədqiqatlar sonradan regional iqtisadiyyatın nəzəri çərçivəsi ilə sıx əlaqələndirilmişdir. Nekrasov 1975-ci ildə nəşr olunan “Regional iqtisadiyyat: nəzəriyyə, problemlər, metodlar” adlı fundamental əsərində bu elmin predmetini belə müəyyən etmişdir: regional iqtisadiyyat iqtisadi elmin bir istiqaməti olaraq hər bir regionda məhsuldar qüvvələrin formalaşması və sosial-iqtisadi proseslərin inkişafına təsir edən iqtisadi və sosial faktorlar sistemini araşdırır. O, həmçinin qeyd etmişdir ki, məhsuldar qüvvələrin rəşional bölgüsü regional iqtisadiyyatın əsas prinsipini və təməl strukturunu təşkil edir. Bu yanaşma regional iqtisadiyyatın həm nəzəri, həm də praktik aspektlərini birləşdirən kompleks bir elm sahəsi olduğunu göstərir (Углинская В.В., 2014: с.6).

Beləliklə, regional iqtisadiyyatın tədqiqatına dair iki əsas aspekt fərqləndirilir. Birinci yanaşmaya görə, region iqtisadiyyatı ölkənin ümumi sosial-iqtisadi inkişaf nümunələrini, təsir edən faktorları və regional inkişafıla bağlı problemləri araşdıran spəsifik iqtisadi elmlərdən biridir. İkinci yanaşma

isə regional iqtisadiyyatı məhsuldar qüvvələrin rəşional bölgüsünü əsas komponent kimi qəbul edərək, bu sahənin təhlilini həmin prinsip üzərində qurur. Bu kontekstdə regional iqtisadiyyatın əsas vəzifələrindən biri bölgü modellərinin sistemli öyrənilməsi və onların iqtisadi nəticələrinin qiymətləndirilməsidir. Bəzi tədqiqatçılara, məsələn, professor B. N. Semevskyə görə, regional iqtisadiyyat iqtisadi coğrafiyanı təkrarlayır. Lakin professor V. V. Kistanovun mövqeyinə əsasən, regional iqtisadiyyatın tədqiqat obyektı müəyyən bir regionun iqtisadiyyatında formalaşır və iqtisadi coğrafiyanın sərhədləri daxilində incələnilir (Кистанов В.В., 2011: с.215).

Hal-hazırda regional inkişafın əsas yanaşmalarının və nəzəri konsepsiyalarının işlənməsi ən prioritet və aktual məsələlərdən biri kimi qəbul olunur. Regional nəzəriyyədə baş verən bütün transformasiyaların sistemli təhlili və ümumiləşdirilməsi dövlətin sosial-iqtisadi siyasətinin düzgün istiqamətləndirilməsi üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Akademik A. G. Qranberq qeyd edir ki, regional iqtisadiyyatın tədqiqat obyektı geniş spektri əhatə edir və bir tərəfdən digər iqtisadi sahələri əhatə etdiyi kimi, digər sahələr də regional iqtisadiyyatın problemlərini öyrənməklə məşğuldur (Гранберг А.Г., 2012: с.14). Bu yanaşma regional iqtisadiyyatın həm inteqral, həm də qarşılıqlı əlaqəli sistem kimi anlaşılməsini təmin edir və onun multidissiplinar xarakterini vurğulayır.

Akademik A. G. Qranberq eyni zamanda vurğulayır ki, ideal halda regional iqtisadiyyat mikro və makroiqtisadiyyatla yanaşı iqtisadi təhsilin üçüncü əsas sütunu kimi nəzərdə tutulmalıdır. Bu yanaşma iqtisadi biliklərin və düşüncənin region spesifikası çərçivəsində inkişaf etdirilməsinə imkan verən vacib başlanğıc rolunu oynayır (Гранберг А.Г., 2012). Belə bir inteqrativ model regional iqtisadi təhsil və tədqiqatların daha səmərəli qurulmasını təmin edərək, iqtisadi siyasətin praktik tətbiqlərini regionun sosial-iqtisadi reallıqlarına uyğunlaşdırmağa şərait yaradır.

Xarici təcrübənin təhlili göstərir ki, bir çox ölkələrdə regional iqtisadi siyasətin inkişafı nəticədə adaptiv model əsasında qurulmağa başlayıb. Belə ki, regional disbalansın azaldılmasına yönəlməş intensiv tədbirlər həyata keçirməyə çalışan dövlətlər maliyyə mənbələrinin məhdudluğu səbəbindən bu yanaşmadan müəyyən qədər uzaqlaşmağa məcbur olmuşlar; Kanada bu nümunələrdən biridir. Digər tərəfdən, regional siyasət aparmaqdan imtina edən ölkələr həm ərazi fərqliliklərinin genişliyi, həm də regionların inkişaf potensialının tam reallaşdırılmaması kimi problemlərlə üzləşmişlər. Bu tendensiya müasir dövrdə dünyanın əksər ölkələrində regional siyasətin formalaşmasının əsas səbəblərini izah edən mühüm amil kimi qiymətləndirilir (Кузнецова О.В., 2007: с.134).

3. Regional inkişaf siyasətinin tənzimlənməsində xüsusi cəhətlər

Azərbaycanda bazar iqtisadiyyatına keçid prosesi müəyyən iqtisadi və sosial çətinliklərlə müşayiət olunmuşdur, bu da ölkənin sosial-iqtisadi strukturlarında özünü göstərmişdir. İqtisadi münasibətlərin yenidən təşkili, inzibati-amirlik modelinin ləğvi və resurslardan daha səmərəli istifadə bu mərhələdə əsas prioritetlərdən olmuşdur. Bu prosesin əsas hədəfi ölkəni iqtisadi böhrandan çıxarmaq, mal çatışmazlığını aradan qaldırmaq, tələb və təklif arasında tarazlığı təmin etmək, maliyyə-kredit sistemini təkmilləşdirmək və bütün sahələrdə sosial-iqtisadi tərəqqini təmin

etməkdən ibarət olmuşdur. Bazar iqtisadiyyatı inzibati-amirlik sistemini əvəz etməklə iqtisadi inkişaf və sosial tərəqqinin optimal uyğunlaşdırılmasının effektiv formalarından biri hesab olunur. Keçidin məqsədlərindən biri əmək bazarının iştirakçılarının maddi maraqlarını təmin etməklə, əhəlinin sosial-mədəni ehtiyaclarını ödəmək və texnologiyalara əsaslanan istehsal sahələrinin inkişafı yolu ilə ölkədə məhsuldar və rəqabətqabiliyyətli iqtisadi profil yaratmaqdır (Şəkəraliyev A.Ş., 2009: s.28).

Regional iqtisadiyyat, təbii və ekoloji şəraitlə sıx bağlı olan ölkə və regionlarda baş verən sosial-iqtisadi prosesləri araşdıran elmi sahə kimi, tədqiqat prosesində sosial genişlənmənin məkan aspektini əsas element kimi nəzərə alır. Bu elm həmçinin iqtisadi coğrafiyanın tərkib hissəsi kimi, məhsuldar qüvvələrin optimal yerləşdirilməsi və resursların səmərəli istifadəsi üzrə tədqiqat aparır. Regional iqtisadiyyatın çərçivəsinə mezo-iqtisadiyyat və sektor iqtisadiyyat sahələri də daxil edilir. Onun öyrənilməsində əsas məqsəd ölkənin sosial-iqtisadi sistemini regional baxımdan analiz etməkdir. Bu baxış milli iqtisadiyyatın regional alt sistemlərinin funksionallığını, fərdi elementlərin qarşılıqlı təsirini və bölgələrin sosial-iqtisadi inkişafının idarəetmə mexanizmlərini əhatə edir (Fərəcov Z., 2014: s.33).

Regional inkişaf məsələsi iqtisadi ədəbiyyata daxil edildiyi dövrdən bu günə qədər müxtəlif yanaşmalarla tədqiq edilmişdir. Bu müzakirələr əsasən regionların vahid inkişafı və onun effektiv tənzimlənməsi problemlərinə yönəlmişdir. Xüsusilə bölgələrarası bərabərsizlik, onun səbəbləri və aradan qaldırılması yolları müxtəlif tədqiqatlarda diqqət mərkəzində olmuşdur. Bu istiqamətdə üç əsas perspektiv formalaşmışdır. Birinci perspektivə görə, zamanla sosial və iqtisadi inkişafın ölkə ərazisinə bərabər yayılması nəticəsində geridə qalan regionlar da inkişaf edəcək və bərabərsizlik səviyyəsi azalacaq. İkinci yanaşma göstərir ki, ən az inkişaf etmiş ölkələrdə bölgələrarası fərqlər artacaq, inkişaf etmiş ölkələrdə isə azalacaq. Üçüncü perspektiv isə hökumətin müdaxiləsinin məhdud olduğu hallarda bölgələrarası bərabərsizliyin artacağını qeyd edir. Bu yanaşmalar regional inkişaf siyasətinin planlaşdırılması və dövlət tənzimlənməsi üçün strateji əhəmiyyət daşıyan əsas nəzəri çərçivələri müəyyən edir.

Bununla belə, fakt odur ki, yüksək səviyyədə regionlararası bərabərsizlik ciddi iqtisadi və sosial problemlərə yol açır. Belə disbalans daxili və xarici miqrasiyanın artmasına, süni şəhərləşməyə, əhəlinin həddindən artıq sıxlaşmasına, ətraf mühitin çirklənməsinə və hətta regional separatizmin yaranmasına səbəb ola bilər ki, bu da ölkə üçün əhəmiyyətli iqtisadi və sosial yük yaradır. Eyni zamanda, müasir hüquq sistemləri bütün vətəndaşlar üçün bərabər hüquqluluğu təmin etməyə çalışsa da, regional disbalans bu prinsipin iki əsas istiqamətdə pozulmasına gətirib çıxarır (Bağırzadə E., 2014: s.10):

- **İqtisadi hüquqlar:** Fərdlər müəyyən sahələrdə işləmək və ya eyni iş üçün bərabər maaş alma imkanından istifadə edə bilmir;
- **Sosial hüquqlar:** Müxtəlif regionlarda yaşayan insanlar eyni səviyyədə sağlamlıq, təhsil və mədəniyyət xidmətlərinə çıxış əldə edə bilmir.

Bu reallıqlar nəzərə alınaraq, II Dünya Müharibəsindən sonra regional inkişafın dövlət tərəfindən tənzimlənməsi sənayeləşmiş ölkələrdə əsas strategiya kimi qəbul olunmuşdur. O vaxtdan bəri regional siyasətin inkişafı müxtəlif nəzəriyyələr və fərqli regional siyasət modelləri çərçivəsində idarə edilmiş və təkmilləşdirilmişdir.

4. Nəticə

Regional inkişafın səmərəli təşkili dövlətin sosial-iqtisadi siyasətində prioritet istiqamət kimi qiymətləndirilir. Bu proses ölkənin dayanıqlı inkişafını təmin edən əsas mexanizmlərdən biridir. Regional siyasət dövlətin tənzimləmə funksiyalarının əsas elementini təşkil edir. Regionlararası bərabərsizlik iqtisadi və sosial inkişaf üçün ciddi risklər yaradır. Yüksək səviyyədə regional disbalans daxili və xarici miqراسiyaya təsir göstərir. O, həmçinin süni şəhərləşmə və əhalinin həddindən artıq sıxlaşmasına səbəb olur. Ətraf mühitin çirklənməsi bu prosesin əlavə mənfi nəticələrindən biridir. Regional separatizm potensialı isə siyasi təhlükəsizlik üçün risk yaradır. Regional inkişaf siyasətinin əsas məqsədi bərabərsizlik səviyyəsini azaltmaqdır. Dövlət müdaxiləsi bu məqsədə çatmaq üçün vacibdir. Sosial-iqtisadi inkişafın planlaşdırılması məkan aspektində həyata keçirilir. Məhsuldar qüvvələrin optimal yerləşdirilməsi regional iqtisadiyyatın əsas prinsipidir. Bu yanaşma bölgələrin iqtisadi potensialından tam istifadə etməyə imkan verir. Regional siyasət həm mikro, həm də makroiqtisadiyyatla əlaqələndirilir. Onun tədqiqat obyektinə həm iqtisadi, həm də sosial amillər daxildir. Regional iqtisadiyyatın öyrənilməsi iqtisadi coğrafiya və sektor iqtisadiyyatını da əhatə edir. Tədqiqatların məqsədi regionların sosial-iqtisadi inkişafını optimallaşdırmaqdır. Dövlətin maliyyə və inzibati alətləri bu prosesdə əsas rol oynayır. Regional siyasətin adaptiv modelləri beynəlxalq təcrübədə səmərəli hesab olunur. Əksər ölkələrdə maliyyə məhdudiyyətləri regional siyasətə təsir göstərir. Regionların inkişaf potensialından tam istifadə olunmaması disbalans yaradır. Bu problem müxtəlif iqtisadi modellərin tətbiqini tələb edir. Hökumət müdaxiləsi bərabərsizliyi azaltmaq üçün vacib vasitədir. Bərabərsizliyin azaldılması əmək bazarının iştirakçılmasına fayda verir. Sosial hüquqların qorunması əhalinin rifahını təmin edir. İqtisadi hüquqların qorunması regionlararası inkişafın əsas şərtidir. Dövlət tənzimlənməsi və planlaşdırma uzunmüddətli nəticələr verir. Regional siyasətin kompleksliyi onun multidissiplinar xarakterindən irəli gəlir. Nəticədə, regional inkişafın tənzimlənməsi ölkənin dayanıqlı, inklüziv və balanslaşdırılmış iqtisadi inkişafını təmin edən strateji mexanizm kimi çıxış edir.

İSTİFADƏ EDİLMİŞ ƏDƏBİYYAT

Bağırzadə, E. (2014). *Regionda sosial infrastrukturun inkişafının tənzimlənməsi məsələləri* (Referat, p. 34).

Fərəcov, Z. (2014). Regional iqtisadiyyatın tədqiqatlar sferası və təkmilləşən bazar münasibətləri şəraitində sistem özəllikləri. *Təfəkkür*, (3), 33–40.

Şəkəraliyev, A. Ş. (2009). *Dövlətin iqtisadi siyasəti: reallıqlar və perspektivlər*. İqtisad Universiteti.

Гранберг, А. Г. (2012). Региональный разрез экономической реформы. *Экономика и жизнь*, (39).

Кистанов, В. В., & Копылов, Н. В. (2011). *Региональная экономика России: Учебник. Финансы и статистика.*

Кузнецова, О. В. (2007). *Экономическое развитие регионов: теоретические и практические аспекты государственного регулирования* (4th ed., p. 134).

Углинская, В. В. (2014). *Региональная экономика: Учебно-методическое пособие для студентов направления подготовки «Менеджмент»*. Рубцовский индустриальный институт.

Received: 01.11.2025

Revised: 03.11.2025

Accepted: 12.12.2025

Published: 13.12.2025